

DĖMESIO! PAKIRKŠNUTĖS.

Gaktinės utėlės (kartais vadinamos kirkšnėmis) priklauso *Phthirus* genčiai *Phthirus pubis* L. rūšiai. Jos yra smulkios, kūno ilgis – 1,36–1,6 mm, kūno forma primena skydą, keturiuose paskutiniuose pilvelio narelių šonuose yra piršto pavidalo išaugos ir šereliai, kojos kibios, antros ir trečios poros kojos storesnės. Tokia kūno ir kojų sandara užtikrina sugebėjimą išsilaikyti ant trumpų gaktos, antakių plaukų ir blakstienų. Gaktinės utėlės nuolat gyvena ant šeimnininko kūno, mažai judrios, paprastai išlieka vienoje vietoje, kraują straubliuku siurbia dažnai su trumpomis pertraukomis. Maitinasi tik žmogaus krauju, gali badauti tik 10–12 val. Patelė sudeda 3 kiaušinius per parą ir ne daugiau kaip 50 kiaušinių per gyvenimą. Gyvenimo trukmė – 1 mėnuo. Kiaušinius deda ant gaktos, antakių, blakstienų plaukų. Glindos – 0,65–0,67 mm ilgio, kūnas kriaušės formos, prikljuojamos prie vieno plauko. Esant 1–3 °C temperatūrai, gyvybingos išlieka savaitę, esant +50 °C – žūva per 30 min. Be šeimnininko išgyvena ne ilgiau kaip 24 val.

Gaktinėmis utėlėmis suaugę žmonės užsikrečia intymaus kontakto metu, vaikai – nuo suaugusiųjų ir per patalynę. Apsikrėtimo gaktinėmis utėlėmis požymis – glindų lytinių organų srities plaukuose atsiradimas. Jos lengviau matomos nei suaugusios utėlės, kurios paprastai būna įsisiurbusios į odą. Kitas požymis – niežulys bei įkandimų ženklai – smulkūs melsvi 0,2–3 mm diametro taškėliai. Dažniausiai aptinkamos gaktos ir lytinių organų srityje, o intensyvios invazijos atvejais – antakiuose, barzdoje, ūsuose ir, esant gausiam plaukuotumui, kūno plaukeliuose. Lytiškai nesubrendę vaikai retai apsikrečia gaktinėmis utėlėmis, o jei taip atsitinka, tai jų aptinkama blakstienose. Nustačius apsikrėtusį gaktinėmis utėlėmis kūdikį, būtina apžiūrėti jo motiną. Partnerių kontaktinis atsekamumas taikomas paskutinių trijų mėnesių laikotarpiu. Paciento lytinis partneris turi patikrinti dėl užsikrėtimo gaktinėmis utėlėmis ir esant užsikrėtimui gydytis tuo pačiu metu. Gydomo metu rekomenduojama atsisakyti artimo kūno kontakto.

Kaip išnaikinti gaktines utėles?

- Viena iš veiksmingiausių gaktinių utėlių naikinimo priemonių – nuskusti plaukus. Jei utėlių daug, turėtų būti nuskutami visi plaukai žemiau kaklo.
- Naudojami utėles naikinantys medikamentai. **Įsigyjant medikamentus, konsultuotis su gydytoju arba vaistininku!** Medikamentą naudoti griežtai prisilaikant gamintojo informaciniame lapelyje nurodytų rekomendacijų.
- Visi apatiniai drabužiai, lovos skalbiniai, rankšluosčiai, naudoti per pastarąsias dvi dienas, skalbiami karštame vandenyje arba valomi sausai.

Informacija parengta pagal:

1. „Pedikuliozės profilaktika ir kontrolė (metodinės rekomendacijos)“ Prieiga per internetą:
<http://www.ulac.lt/uploads/downloads/Pedikulioze%20WEB.pdf>
2. M. Žygutienė. „Gaktinės utelės“ Prieiga per internetą:
<http://www.ulac.lt/uploads/downloads/pedik7.pdf>

Informaciją parengė Šeškinės poliklinikos Visuomenės sveikatos specialistė Loreta Karpovič

Lytinės ir reprodukcinės sveikatos kabinetas, 2018-08-01.